

Research paper

Effectiveness of Parent Management Training - Oregon Model on Emotion Externalizing Behaviors, Regulation and Resilience in Children with Externalizing Problems

Tayyebeh Jafari ¹; Sara Aghababai ^{*2}; Sayyed Abbas Haghayegh ³;
Zohreh RanjbarKohn ⁴

Abstract

The aim of this study was to investigate the effectiveness of parent management training - Oregon model - on externalizing behaviors, emotion regulation and resilience of children with externalizing problems. The research method was semi-experimental, with pre-test-post-test with a control group and a one-month follow-up phase. The statistical population was all children aged 7 to 10 years with externalizing behavioral problems in Zarrinshahr city in the academic year 2023-24, of which 33 mothers of children with externalizing problems were selected using the available sampling method and were divided into two experimental and control groups. Data were collected using the Achenbach Child Behavior Problems Scale, Gross and John Emotional Regulation Questionnaire and Connor-Davidson Resilience Questionnaire. The experimental group received the parent management training intervention - Oregon model - for 10 sessions of 120 minutes weekly. The data were analyzed by analysis of variance with repeated measures. The results showed that the intervention had a significant effect on the variables of externalizing behaviors, emotion regulation and resilience of children with externalizing problems. Therefore, based on the results, timely action should be considered by counselors to educate the mothers of these children.

Keywords: Emotion regulation, externalizing behaviors, parent management training - Oregon model, resilience

¹ PhD student in Psychology, Department of Psychology, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran

² Corresponding Author: Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shahid Ashrafi Esfahani University, Isfahan, Iran Sara.aghababaei@ymail.com

³ Associate Professor, Department of Psychology, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran

⁴ Assistant Professor, Psychology Department, Faculty of Humanities, Amin Higher Education Institute, Fooladshahr, Isfahan, Iran

اثربخشی آموزش مدیریت والدین - مدل اورگان بر رفتارهای برون‌نمود، تنظیم هیجان و تاب‌آوری کودکان با مشکلات برون‌نمود

طیبه جعفری^۱، سارا اقابابایی*^۲، سید عباس حقایق^۳، زهره رنجبر کهن^۴

چکیده

هدف این مطالعه بررسی اثربخشی آموزش مدیریت والدین - مدل اورگان - بر رفتارهای برون‌نمود، تنظیم هیجان و تاب‌آوری کودکان با مشکلات برون‌نمود بود. روش پژوهش نیمه‌آزمایشی، با پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل و مرحله پیگیری یک‌ماهه بود. جامعه آماری تمامی کودکان ۷ تا ۱۰ سال دارای مشکل رفتاری برون‌نمود در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ شهرستان زرین‌شهر بودند که از این تعداد ۳۳ نفر از مادران دارای کودک با مشکلات برون‌نمود با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و در دو گروه آزمایش و کنترل جایگزین شدند. داده‌ها با کمک مقیاس مشکلات رفتاری کودک آخنباخ، پرسشنامه تنظیم هیجانی گروس و جان و پرسشنامه تاب‌آوری کونور - دیویدسون جمع‌آوری شد. گروه آزمایش مداخله آموزش مدیریت والدین - مدل اورگان - به مدت ۱۰ جلسه ۱۲۰ دقیقه‌ای به صورت هفتگی دریافت کردند. داده‌ها با تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر تحلیل شد. نتایج نشان داد که مداخله بر متغیرهای رفتارهای برون‌نمود، تنظیم هیجان و تاب‌آوری کودکان با مشکلات برون‌نمود تأثیر معناداری داشته است؛ بنابراین با توجه به نتایج، اقدام به‌موقع در راستای آموزش مادران این کودکان، توسط مشاوران مد نظر قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: تاب‌آوری، تنظیم هیجان، رفتارهای برون‌نمود، مدیریت والدین - مدل اورگان.

پرتال جامع علوم انسانی

^۱ دانشجوی دکتری روان‌شناسی، گروه روان‌شناسی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران.

^۲ نویسنده مسئول: گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید اشرفی اصفهانی، اصفهان، ایران Sara.aghababaei@ymail.com

^۳ دانشیار گروه روان‌شناسی، گروه روان‌شناسی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران.

^۴ استادیار گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، مؤسسه آموزش عالی امین فولادشهر، اصفهان، ایران.

مقدمه

اختلالات روانی شامل طیف وسیعی است که از شایع‌ترین آنها در دوره کودکی می‌توان به اختلالات رفتاری اشاره کرد (اریچ^۱ و همکاران، ۲۰۲۲). اولین نظریه‌ای که مسیرهای متعددی از رفتار مشکل‌ساز را شناسایی کرد نظریه رشد موفقیت^۲ و همکاران (۱۹۹۶) بود. علت رشد اختلالات رفتاری را می‌توان سیستم‌های بوم‌شناختی که در آن رفتار از تعامل پیچیده فردی، خانوادگی و عوامل سیستمی که بیشتر ادبیات رشدی در این حوزه بر خصوصیات کودک و خانواده، تجارب نامطلوب دوره کودکی و استرس مادر به‌عنوان عوامل زمینه‌ساز رفتار پرخطر متمرکز شده‌اند در نظر گرفت (کولکاری و سالیوان^۳، ۲۰۲۲). از ویژگی‌های اینگونه رفتارها تأثیر منفی بر فرایند رشد و توانایی سازگاری مناسب کودک با محیط و ایجاد مزاحمت برای زندگی دیگران است (یان و دلوکا^۴، ۲۰۲۱). از جمله این مشکلات رفتاری در کودکی مشکلات رفتاری برون‌نمود که به‌عنوان فعالیت‌هایی مخرب شناخته شده و آشکار بوده و بصورت پرخاشگری شدید، ناتوانایی در برقراری ارتباط متقابل که بیشتر عواقب آن متوجه دیگران بوده تا خود فرد، می‌باشد (بابیکا ویرکاس^۵ و همکاران، ۲۰۲۳). این مشکلات، رفتارهای ثابتی که باگذشت زمان شکل گرفته و ویژگی آن خشونت و تجاوز به حقوق دیگران، طغیان‌گری و رفتارهای تکانشی است (کاتن و باری^۶، ۲۰۲۰). رفتارهای برون‌نمود در کودکان اغلب با سطوح بالاتر طرد همسالان و دشواری بیشتر در شکل‌گیری دوستی و همچنین چالش‌هایی در کارگروهی، تعامل با همسالان همراه است (الدابگ^۷ و همکاران، ۲۰۲۴). از عوامل زمینه‌ساز خطر مشکلات برونی‌سازی در کودکان ویژگی‌های مربوط به تنظیم هیجان پایین است. مشکلات درونی و برونی‌سازی هر دو با مشکلات تنظیم هیجان مرتبط است (پانتیل^۸ و همکاران، ۲۰۲۴). ناتوانی در مدیریت احساسات منجر به مشکلات جدی رفتاری در دوران کودکی می‌شود (سیلورز^۹، ۲۰۲۲). تنظیم هیجان^{۱۰} (ER) به عبارت ساده، به ظرفیت افراد برای کنترل ابراز هیجانات و شکل‌دهی به زمان و نحوه مواجهه، مدیریت و انتقال هیجانات گره خورده است (الدراپ^{۱۱} و همکاران، ۲۰۲۴). تنظیم هیجان نقش مهمی در بسیاری از اشکال آسیب‌شناسی روانی ایفا کرده و نتایج درمان و شدت بالینی را پیش‌بینی می‌کند (پانتیل و همکاران، ۲۰۲۴). کودکان با تنظیم هیجانی پایین درگیر رفتار برونی‌سازی هستند (باب^{۱۲}، ۲۰۲۳). می‌توان تنظیم هیجان را فرایند وسیعی در نظر گرفت که به کنترل رفتار، شناخت و محیط اشاره دارد (پنکوئین^{۱۳} و همکاران، ۲۰۲۰). به عبارتی کنترل احساسات را می‌توان به‌عنوان فرایندهای هدفمندی تعریف کرد که برای تأثیرگذاری بر شدت، مدت و/یا نوع تجربه و ابراز احساسات عمل می‌کنند

1. Eirich
2. Moffitt
3. Kulkarni & Sullivan
4. Yan & De Luca
5. Babicka-Wirkus
6. Kauten & Barry
7. Aldabbagh
8. Panteli
9. Silvers
10. Emotion regulation
11. Aldrup
12. Bab
13. Pennequin
14. Vitale & Bonaiuto

(ویتال و بونایتو^۱، ۲۰۲۴). یافته‌های یک پژوهش نشان می‌دهد که پرورش افراد در محیط‌های محدودکننده و پر استرس می‌تواند بر تحول ساختار مغزی و توانمندی تنظیم هیجان آنها مؤثر باشد (چن و تانگ^۱، ۲۰۲۴، لانکنهیمر^۲ و همکاران، ۲۰۲۳). ازدیگر ویژگی‌های کودکان با مشکلات برون‌نمود که با آن مواجه‌اند، مشکل در تاب‌آوری است (وانمتر و سیکچدی^۳، ۲۰۲۰). بیشتر تعاریف تاب‌آوری شامل غلبه بر استرس، ناملایمات یا مقاومت نسبی در برابر خطرات محیطی است (راتر^۴، ۲۰۲۳). تاب‌آوری، در ذات خود، یک مفهوم تعاملی برای توصیف ترکیبی از تجارب جدی خطرناک و به دنبال آن یک پیامد روان‌شناختی نسبتاً مثبت با وجود آن تجربیات است (راهلفینگ^۵، ۲۰۲۳). برخی از افراد به تاب‌آوری به‌عنوان ظرفیت درونی فرد یا به‌عنوان توانایی افراد برای حفظ عملکرد پایدار در مواجهه با یک رویداد بسیار آسیب‌زا اشاره می‌کنند (راهلفینگ، ۲۰۲۳). برخی دیگر تاب‌آوری را به‌عنوان یک ویژگی شخصی نسبتاً پایدار و ذاتی تصور کرده که با سرسختی روانی و کارآیی مقابله‌ای دیگران مشخص می‌شود (یون^۶ و همکاران، ۲۰۲۱). مهم‌ترین عوامل در تاب‌آوری کودکان مبادرت است از یک فرد حمایت‌کننده در محیط کودک شرایط هماهنگ و حمایت‌کننده، و ویژگی‌های خاص فردی که کودک را آماده می‌کند تا با ناملایمات مقابله کند (سالیسبری و همکاران، ۲۰۲۲).

از درمان‌های موفق در حیطه رفتارهای برون‌نمود آموزش مدیریت والدین- مدل اورگان (PMTO)^۷ به‌عنوان یک مداخله راهبردی است که اساساً برای کمک به خانواده‌های دارای کودکان و نوجوانانی که مشکلات رفتاری ضداجتماعی، پرخاشگرانه و دیگر رفتارهای بیرونی، از جمله بزهکاری را نشان می‌دهند، ایجاد شده است (آدولفسن^۸ و همکاران، ۲۰۲۲). مدل زیربنای مداخله مدل اورگان، یادگیری تعامل اجتماعی (SIL)^۹ است که نشان دهنده ادغام دو جریان نظری تعامل اجتماعی و یادگیری اجتماعی می‌باشد. درفرایند فرزندپروری مستبد افراد ناخواسته به شیوه فزاینده‌ای، خصمانه رفتار می‌کنند. الگوهای تعامل اجتماعی در خانواده‌ها آموخته و تمرین می‌شود (اوگدن^{۱۰} و همکاران، ۲۰۲۴). مدل یادگیری تعامل اجتماعی فرض می‌کند که چنین ناملایماتی تأثیر غیرمستقیم بر تعدیل کودک از طریق تأثیر مخرب آنها بر فرزندپروری مؤثر است (سگمارسدوتیر و همکاران، ۲۰۲۴). بنابراین، آموزش مدل اورگان بر آموزش والدین بر چگونگی کاهش شیوه‌های فرزندپروری منفی و معکوس و جایگزینی با راهبردهای مثبت و مؤثرتر متمرکز است (اسکاونوس^{۱۱} و همکاران، ۲۰۲۰). آموزش مدیریت والدین - مدل اورگان بر آموزش والدین به پنج شیوه اصلی فرزندپروری متمرکز است: (۱) مشارکت مثبت (۲) ایجاد و تشویق مهارت (۳) نظارت (۴) حل مسئله و (۵) ایجاد محدودیت (اسکاونوس و همکاران، ۲۰۲۰، کوپتا^{۱۲} و همکاران، ۲۰۲۲). حال باتوجه به آسیب‌های روان‌شناختی و هیجانی دانش‌آموزان با رفتار برون‌نمود و این‌که رفتار برون‌نمود می‌تواند زندگی اجتماعی و تحصیلی

1. Chen & Tang,
2. Lunkenheimer
3. VanMeter & Cicchetti
4. Rutter
5. Rohlfling
6. Yoon
7. parent management training- Oregon model
8. Adolfsen
9. Learning social interaction
10. Ogden
11. Scavenius
- 12.. Gupta

۲۸..... اثربخشی آموزش مدیریت والدین - مدل اورگان بر رفتارهای برون‌نمود، ...

آینده آنها را با آسیب جدی مواجه سازد، ضروری است اقدامات مقتضی برای بهبود مولفه‌های روان‌شناختی، هیجانی و رفتاری این دانش‌آموزان صورت گیرد تا از پیشروی آسیب در آینده جلوگیری کرده و راهکارهای درمانی مؤثر برای کاهش مشکلات رفتاری در بعد سلامت روانی کودکان بکار گرفته شود. در همین راستا اسکاوینیوس و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر آموزش مدیریت والدین- مدل اورگان بر مشکلات رفتاری در جوانان به این نتایج دست یافتند که مدل اورگان منجر به بهبودی‌های قابل توجهی در مشکلات بیرونی و درونی کودک، کارایی والدین، و همچنین استرس و علائم افسردگی والدین، رضایت زندگی و جنبه‌هایی از حس انسجام شدند. اندازه‌های اثر در پس‌درمان و پیگیری در محدوده کوچک تا متوسط بودند که با ارزیابی‌های قبلی مدل اورگان سازگار است. همچنین یان و دلوکا^۱ (۲۰۲۱) در مطالعه‌ای با هدف بررسی ناهمگونی اثرات درمانی مدل اورگان در مراقبت از کودکان که نتایج نشان داد که شرکت در مداخله مدل اورگان بر تغییرات رفتار کودکان و عملکرد والدین آنها در طول زمان در حالی که در مراقبت از خارج قرار دارند، تأثیر می‌گذارد.

بر این اساس با توجه به لزوم به‌کارگیری روش‌های مداخله‌ای و درمان مناسب و بهنگام، و از سوی دیگر با توجه به اینکه مدل نظری زیر بنای مدل اورگان یادگیری تعامل اجتماعی (SIL) است که نشان‌دهنده این دیدگاه است که سازگاری کودک تحت تأثیر عواملی در محیط اجتماعی او شکل می‌گیرد (کای^۲ و همکاران، ۲۰۲۲) و سرانجام خلاء پژوهشی در جهت اجرای آموزش مدیریت والدین- مدل اورگان در پژوهش‌های داخلی بر رفتار برون‌نمود کودکان، پژوهشگر بر آن شد تا به بررسی اثربخشی آموزش مدیریت والدین - مدل اورگان بر رفتار برون‌نمود و تنظیم هیجان و تاب‌آوری کودکان ۷ تا ۱۰ سال با رفتار برون‌نمود بپردازد. بنابراین مسئله اصلی پژوهش حاضر بررسی اثربخشی آموزش مدیریت والدین - مدل اورگان بر رفتار برون‌نمود، تنظیم هیجان و تاب‌آوری کودکان ۷ تا ۱۰ سال با رفتار برون‌نمود می‌باشد. بنابراین فرضیه‌های پژوهش حاضر عبارتند از:

- آموزش مدیریت والدین- مدل اورگان بر رفتار برون‌نمود کودکان ۷ تا ۱۰ سال با رفتار برون‌نمود مؤثر است.

- آموزش مدیریت والدین- مدل اورگان بر تنظیم هیجان کودکان ۷ تا ۱۰ سال با رفتار برون‌نمود مؤثر است.

- آموزش مدیریت والدین- مدل اورگان بر تاب‌آوری کودکان ۷ تا ۱۰ سال با رفتار برون‌نمود مؤثر است.

روش پژوهش

این مطالعه از نوع روش‌شناسی نیمه‌تجربی با طرح نیمه‌آزمایشی پیش‌آزمون- پس‌آزمون و پیگیری ۱ ماهه انجام گرفت. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه مادران دارای کودک ۷ تا ۱۰ سال با رفتار برون‌نمود شهرستان زرین شهر بود. ملاکهای ورود به پژوهش شامل: مادران دارای کودک با مشکلات برون‌نمود سنین ۷ تا ۱۰ سال بر اساس مصاحبه تشخیصی و نقطه برش سیاهه رفتاری آخنباخ، عدم بیماری جسمی و روانی، دریافت نکردن همزمان هر گونه مداخله دیگر و ملاکهای خروج شامل: غیبت بیش از ۳ جلسه، عدم همکاری و انجام ندادن تکالیف مشخص شده در کلاس. بعد از اتمام مداخلات درمانی پرسشنامه‌ها

1. Yan & De Luca

2. Cai

مجدداً توسط هر دو گروه تکمیل شد. پس از گذشت یک ماه به منظور سنجش پایا بودن اثر درمانی، تمامی شرکت کنندگان مورد ارزیابی مجدد قرار گرفتند. برای تحلیل داده ها از روشهای آماری توصیفی و استنباطی استفاده شد. در آمار توصیفی از شاخصهای میانگین و انحراف معیار و در آمار استنباطی به منظور تعیین نرمالیتی داده ها، از آماره شاپیرو ویلکز جهت تشخیص برابری واریانسها، از آزمون تحلیل واریانس آمیخته برای تعیین اثربخشی مداخله بر متغیرهای پژوهش استفاده شد. داده ها نیز در نسخه ۲۷ نرم افزار SPSS تحلیل شدند.

ابزار

پرسشنامه سیاهه رفتاری کودک آخنباخ: پرسشنامه رفتاری کودک از مجموعه فرمهای موازی آخنباخ (۱۹۹۹) بوده که از ۱۱۳ گویه و ۸ عامل از جمله ۲ عامل رفتار برون‌نمود نادیده گرفتن قواعد^۲ و رفتار پرخاشگرانه^۳ تشکیل شده است. پاسخ به گویه‌های این پرسشنامه به صورت لیکرت ۳ گزینه‌ای نمره‌گذاری شده است. در پژوهش آخنباخ روایی به‌دست‌آمده در فرم پرسشنامه سیاهه رفتاری کودک (CBCL) در سطح نسبتاً بالا و دامنه آن ۰/۶۵ - ۰/۸۵ گزارش و پایایی ۰/۹۴ گزارش شده است (آخنباخ، ۱۹۹۹). برای اولین بار در ایران توسط تهرانی دوست و همکاران (۱۳۸۱) ضرایب کلی اعتبار با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۷ و با استفاده از اعتبار بازآزمایی ۰/۹۴ گزارش شده است. در پژوهش مینایی (۱۳۸۵) دامنه ضرایب همسانی درونی مقیاس‌ها با استفاده از فرمول آلفای کرونباخ از ۰/۶۳ تا ۰/۹۵ گزارش شده است. یزدخواستی و عریضی (۱۳۹۰) نیز ضریب اعتبار آلفای کرونباخ را برای این پرسشنامه در سه فرم والدین، معلم و کودک به ترتیب ۰/۹۰، ۰/۹۳ و ۰/۸۲ به‌دست آوردند. در پژوهش حاضر همسانی درونی ابزار با آلفای کرونباخ ۰/۹۲ به‌دست آمد.

پرسشنامه تنظیم هیجانی: این پرسشنامه توسط گراس و جان (۲۰۰۳) تهیه و از ۱۰ گویه و دو خرده‌مقیاس ارزیابی مجدد^۴ (گویه) و بازداری هیجانی^۶ (۶ گویه) تشکیل شده است. پاسخ‌ها بر اساس مقیاس لیکرت هفت درجه‌ای و از کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافق (۷) میباشد. گراس ضریب آلفای کرونباخ برای ارزیابی مجدد شناختی ۰/۷۹ و برای بازداری هیجانی ۰/۷۳ و اعتبار باز آزمایی برای کل پرسشنامه ۰/۶۹ گزارش شده است. ضریب همسانی درونی این پرسشنامه در دانشگاه میلان^۷ برای ارزیابی مجدد شناختی از ۰/۴۸ تا ۰/۶۸ و برای فرونشانی ۰/۴۲ تا ۰/۶۳ و روایی ملاک آن را از طریق همبستگی میان خرده‌مقیاس ارزیابی مجدد و خرده‌مقیاس سرکوبی به ترتیب ۰/۴۲ و ۰/۳۹ گزارش کرده است (یوانیدیس و سیگلینگ، ۲۰۱۵). آلفای کرونباخ محاسبه‌شده توسط لطفی و همکاران (۱۳۹۸) برای کل پرسشنامه ۰/۸۱ است. نتایج به‌دست‌آمده در خصوص همبستگی میان عوامل ارزیابی مجدد و سرکوبی (۰/۵۶ و ۰/۴۱) نشان دهنده روایی همگرایی مطلوب این پرسش نامه است. در پژوهش

1. Child Behavior Checklist Questionnaire (CBCL)
2. Ignoring the rules
3. Aggressive behavior
4. Emotion Regulation Questionnaire
5. Reassessment
6. Emotional inhibition
7. The University of Milan is located in Milan, Italy

۳۰..... اثربخشی آموزش مدیریت والدین - مدل اورگان بر رفتارهای برون‌نمود، ...

حاضر ضریب همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۷۴ و برای دو عامل به ترتیب ۰/۷۱ و ۰/۶۳ و به دست آمد.

پرسشنامه تاب‌آوری^۱: پرسشنامه تاب‌آوری توسط کونور - دیویدسون (۲۰۰۳) با ۲۵ گویه طراحی شده است. پرسشنامه تاب‌آوری کونور - دیویدسون ۲۵ گویه دارد و پنج زیرمقیاس شامل صلاحیت و کفایت فردی^۲، تحمل تأثیرات منفی و قوی بودن در برابر تنش^۳، پذیرش مثبت تغییر^۴، خودکنترلی^۵، تأثیرات معنوی^۶ برای آن تعیین گردیده است. دامنه نمرات بین ۰ تا ۱۰۰ و نمره بالاتر نشان‌دهنده تاب‌آوری بیشتر است. در پژوهش کونور و دیویدسون ضریب پایایی حاصل از همسانی درونی با ضریب افای کرونباخ ۰/۸۹ و روایی آن به روش تحلیل عوامل و همگرا و واگرا که همبستگی کل پرسش‌ها از ۰/۳۰ تا ۰/۷۰ متفاوت بود (کونور و دیویدسون، ۲۰۰۳). این پرسشنامه در ایران توسط محمدی و همکاران (۱۳۸۵) هنجاریابی شده که برای تعیین پایایی مقیاس تاب‌آوری کونور و دیویدسون از روش آلفای کرونباخ بهره گرفته و ضریب پایایی ۰/۸۹ و برای تعیین روایی ابتدا همبستگی هر گویه با نمره کل محاسبه و از روش تحلیل عامل استفاده شد که محاسبه همبستگی هر نمره با نمره کل بین ۰/۴۱ تا ۰/۶۴ را نشان داد. در پژوهش حاضر الفای کرونباخ برای کل ابزار ۰/۷۹ محاسبه شد.

پروتکل آموزشی در پژوهش حاضر از پروتکل آموزش مدیریت والدین-مدل اورگان برگرفته از کتاب آموزش مدیریت والدین - مدل اورگان برای درمان مشکلات رفتاری: اثربخشی و اجرا از مارگرت زیگمارسدوتر^۷ (۲۰۱۳) استفاده شد که محتوای جلسات در جدول شماره ۱ بیان شده است.

جدول شماره ۱. خلاصه جلسات آموزش مدیریت والدین-مدل اورگان از مارگرت زیگمارسدوتر (۲۰۱۳)

جلسه	هدف	محتوا	رفتار مورد انتظار	تکلیف
اول	آشنایی با اعضای گروه، توضیح درمان مدل اورگان	بررسی نقاط قوت خانواده - تعریف مشکلات رفتاری	آشنایی بیشتر با مشکلات رفتاری	مشخص کردن رفتارهای هدف کودک
دوم	توجه بیشتر والد به تشویق کردن تا تنبیه	تشویق‌کننده مهارت‌سازی و انضباط مؤثر آموزش مهارت تشویق‌کننده	توجه و تمرکز بیشتر بر نقاط مثبت	لیست رفتارهای کودک که تشویق شد
سوم	استفاده به موقع از ابزار تشویق و تنبیه	تقویت‌کننده ابزاری شامل "نمودار و توکن"	جایگزینی ابزار تشویقی با رفتار اجبار و خشونت	اجرای آموخته‌های در جلسه در منزل و تهیه گزارش کار و نتیجه

1. Resilience Questionnaire
2. Individual competence and adequacy
3. Tolerating negative influences and being resilient to stress
4. Positive acceptance of change
5. Self-control
6. Spiritual influences
7. Margrét Sigmarisdóttir

چهارم	ایجاد رابطه صمیمی کودک و والد	برقراری ارتباط مؤثر-گوش دادن فعال	اختیار کردن صبر در ارتباط با کودک	تهیه گزارش کار	اجرای آموزش‌ها در منزل
پنجم	شناسایی هیجانات و توانایی کنترل آن	آموزش شناسایی و مدیریت احساسات و راهبردهای تنظیم هیجان	بهبود مدیریت و تنظیم هیجان در والد و کودک	تمرین مشاهده احساسات و مدیریت آن با کودک در منزل	
ششم	کاهش تعارض والد کودک	آموزش مدیریت تعارض و تعیین حد و مرز	شناخت و رعایت حد و مرز در خانواده	تهیه لیست حد و مرزهای کودک و اجرای آن	
هفتم	افزایش مشارکت کودک و والد در کارها برای بهبود رابطه	آموزش بهبود مهارت‌های ارتباطی خود و مشارکت مثبت کودک	افزایش همکاری در فعالیت‌های مثبت کودک و والد	تهیه لیست فعالیت‌های مورد انتظار و تمرین مشارکت والد و کودک در منزل	
هشتم	همکاری کودک و والد جهت رفع چالش‌ها	آموزش حل مسئله	ارتقای توانایی کودک در مواجهه با مشکلات و رفع آنها	تهیه لیست چالش‌های روزانه و حل آن با همکاری والد و کودک	
نهم	ایجاد رابطه صمیمی و ایجاد حس مشارکت در کودک	آموزش مشارکت مثبت در کار و بازی	مشارکت کودک و والد در فعالیت‌های هدف	تهیه گزارش کار نتیجه کار	اجرای آموزش و تهیه گزارش
دهم	یادگیری نظارت غیر مستقیم والد	آموزش تمرکز بر افزایش نظارت والدین بر فرزندان	اجرای نظارت غیر مستقیم در تمام موقعیتها	به‌کارگیری مهارت‌های مستقیم در تمام موقعیتها	آموزش شده در زندگی روزمره

روش اجرا

پس از گرفتن مجوز از کمیته اخلاق دانشگاه آزاد واحد نجف‌آباد (IR.IAU.NAJAFABAD.REC.1403.091) و هماهنگی با اداره آموزش و پرورش شهرستان زرین‌شهر به مدارس پسرانه مقطع ابتدایی مراجعه نموده و در بازه زمانی دو ماهه از بین ۱۰۷ نفر دانش‌آموز معرفی شده با مشکلات رفتاری توسط کادر آموزشی مدارس با تعداد ۷۸ نفر از مادران این کودکان مصاحبه بالینی جهت بررسی ملاک‌های ورود به پژوهش انجام شد که در نهایت ۴۰ نفر از مادران این کودکان با نقطه برش (۶۰) سیاهه رفتاری آخنباخ و مصاحبه تشخیصی آخنباخ و به صورت تصادفی در دو گروه ۲۰ نفره ($n=20$)، (۲۰ نفر در گروه آزمایش، ۲۰ نفر مادر در گروه کنترل) جایگزین شدند. شرکت‌کنندگان مقیاس سیاهه رفتاری آخنباخ، تنظیم هیجان و تاب‌آوری را به‌عنوان پیش‌آزمون تکمیل کردند. در نهایت گروه آزمایش آموزش مدیریت والدین-مدل اورگان (۱۰ جلسه) به صورت هفته‌ای یک جلسه ۱۲۰ دقیقه‌ای دریافت کرد، ولی گروه کنترل هیچ مداخله‌ای در طول پژوهش دریافت نکرد. پس از اجرای مداخله پرسشنامه‌ها مجدداً توسط شرکت‌کنندگان تکمیل و نمرات آنها به‌عنوان پس‌آزمون در نظر گرفته شد. در نهایت در گروه آزمایش ۲ نفر و گروه گواه ۵ نفر ریزش اتفاق افتاد.

یافته‌ها

در این مطالعه تعداد ۳۳ نفر از مادران دارای کودک ۷ تا ۱۰ سال با رفتار برون‌نمود که در گروه کنترل ۱۵ نفر در گروه آموزش مدیریت والدین ۱۸ نفر شرکت داشتند که از میان شرکت‌کنندگان در پژوهش ۱۶ نفر دیپلم، ۹ نفر لیسانس، ۷ نفر فوق لیسانس و ۱ نفر دارای تحصیلات دکتری که از میان شرکت‌کنندگان ۲۰ نفر خانه‌دار و ۱۳ نفر شاغل بودند. در جدول شماره ۲- میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای وابسته پژوهش (رفتار برون‌نمود، تنظیم هیجان و تاب‌آوری) به تفکیک دو گروه پژوهشی (آموزش مدیریت والدین-مدل اورگان و گروه کنترل) و سه مرحله اجرای آزمون (پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری) ارائه شده است. داده‌های حاصل از پژوهش داده‌های پیوسته با مقیاس اندازه‌گیری فاصله‌ای می‌باشند.

جدول شماره ۲. میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش

متغیر	مرحله اجرا	آموزش مدل اورگان		کنترل	
		میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
رفتار برون‌نمود	پیش‌آزمون	۲/۳۸	۶/۳۵	۲۳/۲۶	۶/۳۲
	پس‌آزمون	۱۳/۸۳	۲/۵۴	۲۳/۴۰	۵/۶۱
	پیگیری	۱۳/۱۶	۲/۶۸	۲۵/۹۳	۵/۷۳
تنظیم هیجان	پیش‌آزمون	۲۶/۹۴	۳/۹۷	۲۷/۲۶	۲/۴۰
	پس‌آزمون	۴۱/۲۲	۳/۵۲	۳۰/۹۳	۳/۶۷
	پیگیری	۴۰/۷۷	۳/۷۳	۳۰/۷۳	۴/۴۹
تاب‌آوری	پیش‌آزمون	۳۶/۱۱	۵/۸۱	۴۶/۳۴	۴/۲۹
	پس‌آزمون	۵۷/۳۸	۸/۷۶	۳۵/۳۳	۶/۴۲
	پیگیری	۴۹/۶۱	۵/۸۹	۳۳/۴۰	۶/۶۰

قبل از انجام تحلیل کوواریانس در ابتدا پیش‌فرض‌های لازم بر متغیرهای پژوهش تحت بررسی قرار گرفت که نتایج در جداول ۳ و ۴ ذکر شد که بر اساس یافته‌های به‌دست‌آمده به‌جز در پس‌آزمون و پیگیری در مشکلات رفتاری برون‌نمود در دیگر متغیرها این مفروضه مورد تأیید قرار گرفت. با توجه به اینکه یکی از مفروضه‌های آزمون‌های آماری پارامتریک بهنجار بودن توزیع داده‌هاست، برای استفاده از این دسته از آزمون‌ها لازم است این مفروضه نیز در جدول ۳- مورد بررسی قرار گیرد. برای این منظور با استفاده از آزمون آماری شاپیرو-ویلک بهنجار بودن توزیع داده‌های حاصل از اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش مورد بررسی قرار گرفته که نتایج آن حاکی از نرمال بودن توزیع داده‌ها بود. با توجه به اینکه سطح معناداری مقدار شاپیرو-ویلک در

متغیرهای مورد بررسی در هر سه مرحله اندازه‌گیری و در دو گروه پژوهش بزرگتر از ۰/۰۵ است ($P > 0/05$) بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد توزیع داده‌های متغیرهای مورد بررسی در پژوهش حاضر بهنجار می‌باشد.

جدول شماره ۳. نتایج آزمون شاپیرو-ویلک برای بررسی بهنجاری بودن داده‌های پژوهش

متغیر	نوبت اجرا	گروه آموزش مدل اورگان		گروه کنترل	
		مقدار شاپیروویلک	سطح معناداری	مقدار شاپیروویلک	سطح معناداری
	پیش‌آزمون	۰/۹۷	۰/۷۹	۰/۹۰	۰/۰۹
رفتار برون‌نمود	پس‌آزمون	۰/۹۷	۰/۸۲	۰/۹۵	۰/۶۸
	پیگیری	۰/۹۲	۰/۱۵	۰/۹۴	۰/۴۱
	پیش‌آزمون	۰/۹۷	۰/۹۰	۰/۹۸	۰/۹۸
تنظیم هیجان	پس‌آزمون	۰/۹۷	۰/۹۲	۰/۹۱	۰/۱۸
	پیگیری	۰/۹۸	۰/۹۹	۰/۹۵	۰/۵۲
	پیش‌آزمون	۰/۹۰	۰/۰۶	۰/۹۸	۰/۹۷
تاب‌آوری	پس‌آزمون	۰/۹۷	۰/۸۱	۰/۹۳	۰/۳۷
	پیگیری	۰/۹۴	۰/۴۱	۰/۹۴	۰/۳۹

در ادامه، نتایج تحلیل واریانس آمیخته متغیرهای پژوهش و به منظور مقایسه دو گروه در مراحل پس‌آزمون و پیگیری داده‌ها با استفاده از آزمون تحلیل کوواریانس تجزیه و تحلیل شد و نتایج آن در جدول شماره ۴- گزارش شده است. جدول شماره ۴- نتایج آماری برای اثر اصلی زمان و تعامل آن با اثر اصلی بین گروهی را نشان می‌دهد. با توجه به عدم برقراری پیش‌فرض کرویت در مورد متغیر رفتار برون‌نمود نتایج آزمون گرین هاوز گیزر گزارش شده است. نتایج نشان می‌دهد که هم اثر زمان و هم اثر تعامل زمان * گروه معنادار بوده است ($P < 0/05$). بنابراین فرض صفر مبنی بر برابری میانگین گروه‌ها در سه مرحله اجرای آزمون با در نظر گرفتن عامل قرار گرفته در سطر (دو گروه آموزش مدیریت اورگان و کنترل) با اطمینان ۹۵ درصد رد می‌شود.

جدول شماره ۴. تحلیل واریانس دو عامل با اندازه‌گیری مکرر روی یک عامل

متغیر	اثر	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین	F	سطح معناداری	مجذور اتا	توان آماری
رفتار	زمان	۵۰۵/۳۷	۱/۰۴۶	۴۸۳/۱۹	۹/۶۵	۰/۰۴	۰/۲۳	۰/۸۶
برون‌نمود	تعامل زمان * گروه	۸۶۵/۶۱	۱/۰۴۶	۸۲۷/۶۳	۱۶/۵۴	۰/۰۰۱	۰/۳۴	۰/۹۸
تنظیم هیجان	زمان	۱۶۹۵/۵۶	۲	۸۴۷/۷۸	۸۴/۳۲	۰/۰۰۱	۰/۷۳	۱

۳۴ ..... اثربخشی آموزش مدیریت والدین - مدل اورگان بر رفتارهای برون‌نمود...

۱	۰/۴۹	۰/۰۰۱	۲۹/۸۵	۳۰۰/۱۶	۲	۶۰۰/۳۳	تعامل زمان*گروه
۱	۰/۵۴	۰/۰۰۱	۳۷/۱۲	۱۰۰۸/۰۹	۲	۲۰۱۶/۱۹	زمان
۱	۰/۵۱	۰/۰۰۱	۳۳/۲۹	۹۰۴/۰۳	۲	۱۸۰۸/۰۶	تعامل زمان*گروه تاب‌آوری

در ادامه، به منظور مقایسه دو گروه در مراحل پس‌آزمون و پیگیری داده‌ها با استفاده از آزمون تحلیل کوواریانس تجزیه و تحلیل شد و نتایج آن در جدول شماره ۵- گزارش شده است. با توجه به نتایج و مقادیر F و سطح معناداری مشاهده شده، بین میانگین نمره‌های رفتار برون‌نمود دو گروه در پس‌آزمون و پیگیری تفاوت معناداری وجود دارد ($P < 0/01$). و با توجه به اندازه اثر، ۵۸ درصد تغییرات در نمرات پس‌آزمون و ۷۱ درصد تغییر در نمرات پیگیری رفتار برون‌نمود ناشی از تفاوت بین گروه‌ها بوده است. همچنین، میانگین نمرات تنظیم هیجان دو گروه در پس‌آزمون و پیگیری تفاوت معنادار داشته‌اند ($P < 0/01$). با توجه به اندازه اثر، ۶۸ درصد تغییر در نمرات پس‌آزمون و ۶۳ درصد تغییر در نمرات پیگیری تنظیم هیجان ناشی از تفاوت بین گروه‌ها بوده است. میانگین نمره‌های تاب‌آوری دو گروه نیز در دو مرحله پس‌آزمون و پیگیری تفاوت معناداری نشان داده است ($P < 0/01$). ۶۷ درصد تغییر نمرات تنظیم هیجان در پیگیری و پس‌آزمون مربوط به تفاوت بین گروه‌ها می‌باشد.

جدول شماره ۵. نتایج تحلیل کوواریانس تک‌متغیری نمرات پس‌آزمون و پیگیری دو گروه

منبع تغییرات	متغیر	نوبت اجرا	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار F	سطح معناداری	اندازه اثر	توان آماری
رفتار برون‌نمود	پس‌آزمون	۷۰۴/۶۹	۱	۱۶/۳۷	۴۳/۰۳	۰/۰۰۱	۰/۵۸	۱	
	پیگیری	۱۲۶۶/۱۹	۱	۱۲۶۶/۱۹	۷۴/۷۱	۰/۰۰۱	۰/۷۱	۱	
عضوی گروهی	پس‌آزمون	۸۶۶/۵۹	۱	۸۶۶/۵۹	۶۵/۱۱	۰/۰۰۱	۰/۶۸	۱	
	پیگیری	۸۴۱/۲۱	۱	۸۴۱/۲۱	۵۲/۴۶	۰/۰۰۱	۰/۶۳	۱	
تاب‌آوری	پس‌آزمون	۳۹۸۲/۶۸	۱	۳۹۸۲/۶۸	۶۳/۵۶	۰/۰۰۱	۰/۶۷	۱	
	پیگیری	۲۲۰۱/۶۴	۱	۲۲۰۱/۶۴	۶۲/۹۴	۰/۰۰۱	۰/۶۷	۱	

نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی در جدول ۶- نیز مقایسه‌های زوجی را بر اساس میانگین‌های تعدیل شده نمرات متغیرهای وابسته نشان می‌دهد. نتایج نشان داده که میانگین تعدیل شده نمرات رفتار برون‌نمود گروه آموزش مدیریت اورگان در پس‌آزمون و پیگیری نسبت به گروه کنترل کمتر بوده است و این اختلاف میانگین تعدیل شده دو گروه معنادار است ($P < 0/01$). همچنین، میانگین‌های تعدیل شده نمره‌های تنظیم هیجان و تاب‌آوری گروه آموزش مدیریت اورگان در پس‌آزمون و پیگیری نسبت به گروه کنترل بیشتر است و این اختلاف میانگین تعدیل شده دو گروه معنادار است ($P < 0/01$).

جدول شماره ۶. نتایج آزمون تعقیبی مقایسه میانگین تعدیل شده نمره‌های دو گروه در پس‌آزمون و پیگیری

متغیر	نوبت اجرا	گروه	میانگین	اختلاف میانگین	سطح معناداری
رفتار برون‌نمود	پس‌آزمون	گروه آموزش اورگان	۱۳/۹۴	-۹/۳۱	۰/۰۰۱
		گروه کنترل	۲۳/۲۶		
پیگیری		گروه آموزش اورگان	۱۳/۲۹	-۱۲/۴۹	۰/۰۰۱
		گروه کنترل	۲۵/۷۸		
تنظیم هیجان	پس‌آزمون	گروه آموزش اورگان	۴/۲۲	۱۰/۳۰	۰/۰۰۱
		گروه کنترل	۳۰/۹۲		
		گروه آموزش اورگان	۴۰/۸۲	۱۰/۱۵	۰/۰۰۱
		گروه کنترل	۳۰/۶۷		
تاب‌آوری	پس‌آزمون	گروه آموزش اورگان	۵۷/۴۰	۲۲/۰۹	۰/۰۰۱
		گروه کنترل	۳۵/۳۱		
		گروه آموزش اورگان	۴۹/۷۰	۱۶/۴۲	۰/۰۰۱
		گروه کنترل	۳۳/۲۸		

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی آموزش مدیریت والدین - مدل اورگان بر رفتارهای برون‌نمود، تنظیم هیجان و تاب‌آوری کودکان ۷ تا ۱۰ سال با مشکلات برون‌نمود انجام پذیرفت. نتایج نشان داد که آموزش مدیریت والدین - مدل اورگان اثربخشی معناداری بر رفتار برون‌نمود کودکان ۷ تا ۱۰ سال دارد. به طوری که نمرات رفتار برون‌نمود گروه آزمایش در مقایسه با گروه کنترل در پس‌آزمون کاهش معناداری داشته و دستاوردهای درمانی در ارزیابی پیگیری یک‌ماهه نیز پایدار بوده است. نتایج این مطالعه با پژوهش‌های کای و همکاران (۲۰۲۲)، آدولفسن و همکاران (۲۰۲۲) و اسکاونیوس و همکاران (۲۰۲۰) همسو می‌باشد.

در بررسی فرضیه اول، رفتارهای برون‌نمود رفتارهایی هستند که به بیرون‌هدایت شده و اغلب باعث ایجاد اختلال و ناراحتی برای دیگران می‌شوند (بابیکوایرکاس و همکاران، ۲۰۲۳). آموزش مدیریت والدین - مدل اورگان، به نحوی طراحی شده است تا مستقیماً به رفتارهای بیرونی با تجهیز والدین به مهارت‌ها و استراتژی‌هایی برای مدیریت مؤثر این مسائل رسیدگی کند (کای و همکاران، ۲۰۲۲). مدل اورگان به والدین کمک می‌کند تا قوانین و انتظارات روشن و متناسب با سن را برای رفتار فرزندان خود تعیین کنند. والدین دارای کودک با رفتارهای بیرونی اغلب با کاهش ابهام در وضوح حد و مرزها به کودک کمک می‌کنند یاد بگیرد که چه رفتارهایی منجر به نتایج مثبت یا منفی می‌شود. همچنین تمرکز بیشتر بر توجه و تقویت کارهای درست کودک است، نه اینکه صرفاً واکنش به ارتکاب کارهای اشتباهی که احتمال تکرار رفتارهای مورد نظر را افزایش می‌دهد.

۳۶..... اثربخشی آموزش مدیریت والدین - مدل اورگان بر رفتارهای برون‌نمود...

برطبق نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش حاضر در بررسی فرضیه دوم، آموزش مدیریت والدین _ مدل اورگان در تنظیم هیجان در کودکان ۷ تا ۱۰ سال با رفتار برون‌نمود در مرحله پس‌آزمون و پیگیری تأثیر معنادار دارد. یافته‌های پژوهش با نتایج اوگدن و هاگن (۲۰۲۴) و یان و دلوکا (۲۰۲۱) همسوست. تنظیم هیجانی به توانایی مدیریت و کنترل هیجان‌ات خود اشاره دارد. این مهارتی ضروری برای سلامت روان و رفاه کلی است (چن و تانگ، ۲۰۲۴). مدل اورگان، با تأکید بیشتر بر تعاملات مثبت، استفاده از تقویت مثبت و ایجاد یک محیط حمایتی بر تنظیم هیجان کودک تأثیرگذار است. تحقیقات نشان می‌دهد که مدل اورگان، تأثیر مثبت قابل توجهی بر تنظیم احساسات کودکان دارد (لانکنهیمر و همکاران، ۲۰۲۳). کودکانی که والدین آنها در آموزش مدل اورگان شرکت می‌کنند اغلب آگاهی و درک بهتری از احساسات خود نشان می‌دهند. این آگاهی برای توسعه راهبردهای تنظیم هیجان مؤثر حیاتی است. مطالعات نشان می‌دهد که مهارت‌های آموخته‌شده در طول آموزش مدل اورگان می‌تواند تأثیرات پایداری داشته باشد و تنظیم عاطفی بهتر را در نوجوانی و بزرگسالی ترویج کند (اوگدن و هاگن، ۲۰۲۴). همچنین به طور خاص بر کمک به والدین در ایجاد یک محیط خانوادگی مثبت و حمایتی تمرکز دارد.

در بررسی فرضیه سوم، که به بررسی تأثیر آموزش مدیریت والدین _ مدل اورگان بر تاب‌آوری در کودکان با رفتار برون‌نمود ۷ تا ۱۰ سال پرداخته، نتایج پژوهش نشان داد که این درمان نیز بر تاب‌آوری در این کودکان در مرحله پس‌آزمون و پیگیری تأثیر معنادار دارد نتایج این یافته با مطالعه اسکاونیوس و همکاران (۲۰۲۰) همسو و هماهنگ می‌باشد. تاب‌آوری توانایی کنار آمدن با استرس و چالش‌های زندگی است. این یک مهارت مهم برای کودکان و بزرگسالان است (سالیسیری و همکاران، ۲۰۲۲). تاکنون ارتباط آموزش مدیریت والدین - مدل اورگان با تاب‌آوری به صراحت بیان نشده است، اما یک نتیجه بسیار منطقی از مهارت‌هایی است که مدل اورگان به ایجاد آن کمک می‌کند این است که مدل اورگان با استفاده از تکنیک‌های فرزندپروری مثبت و کاهش منفی‌گرایی، محیط خانواده مثبت و حمایت‌کننده را پرورش می‌دهد. این پایه امن برای انعطاف پذیری کودک بسیار مهم است زیرا احساس ثبات و ایمنی را فراهم می‌کند. همچنین تمرکز بر تقویت مثبت به جای تنبیه به کودکان کمک می‌کند تا احساس ارزشمندی و توانایی داشته باشند، که سنگ بنای انعطاف‌پذیری است. زمانی که والدین در مدیریت رفتار فرزندان خود احساس قدرت و اثربخشی می‌کنند، سطح استرس خودشان کاهش می‌یابد. والدینی که استرس کمتری دارند می‌توانند محیط مثبت و قابل پیش‌بینی‌تری را فراهم کنند که به انعطاف‌پذیری کودک کمک می‌کند (اسکاونیوس و همکاران، ۲۰۲۰). تمرکز بر بهبود ارتباطات، همدلی و درک بیشتر بین والدین و فرزندان را تقویت می‌کند. داشتن حمایت‌های اجتماعی قوی برای رهایی از مشکلات حیاتی است (سگمارسدوتیر و همکاران، ۲۰۲۴).

نتایج این پژوهش بیانگر این مطلب بود که آموزش مدیریت والدین-مدل اورگان یک مداخله مبتنی بر شواهد است که به منظور بهبود مهارت‌های والدینی و کاهش مشکلات رفتاری در کودکان طراحی شده و یک برنامه ساختاریافته است که به والدین تکنیک‌های خاصی را برای مدیریت رفتارهای فرزندان‌شان به‌طور مؤثرتر آموزش می‌دهد. مطالعات به‌طور مداوم نشان می‌دهند که آموزش مدل اورگان منجر به کاهش‌های قابل توجهی در پرخاشگری (فیزیکی و کلامی)، سرپیچی و مخالفت، مشکلات رفتاری (مانند دزدی، دروغ‌گویی، غیبت)، بزهکاری و رفتارهای ضد اجتماعی می‌شود. آموزش مدل اورگان به‌طور صریح مهارت‌های تنظیم احساسات را به کودکان آموزش نمی‌دهد. با این حال، تغییرات در شیوه‌های فرزندپروری که توسط آموزش

مدل اورگان ایجاد می‌شود، محیط خانه‌ای حمایتی و قابل پیش‌بینی را ایجاد می‌کند که به نوبه خود به‌طور غیرمستقیم تنظیم بهتر احساسات در کودکان را ترویج می‌دهد. آموزش مدل اورگان می‌تواند به بهبود آگاهی عاطفی، توانایی مدیریت شدت احساسات، کاهش واکنش‌پذیری عاطفی کمک کند. همچنین این مداخله با یادگیری حل مسئله به صورت مشترک و مدیریت تعارض به‌طور سازنده، کودکان را با مهارت‌های مقابله‌ای ارزشمندی برای مقابله با استرس و سختی‌ها مجهز می‌کند. با بهبود فرزندپروری، که توسط آموزشهای مدل اورگان تقویت می‌شود، به‌عنوان یک میانجی بین سختی‌ها و عکس‌العمل کودکان عمل می‌کند. برنامه‌های فرزندپروری، مداخلات ساختاریافته‌ای هستند که هدف آنها بهبود شیوه‌های فرزندپروری و متعاقباً کاهش مشکلات رفتاری و عاطفی کودکان است. زمانی که کودکان با چالش‌هایی نظیر فقر، اختلافات خانوادگی یا خلق‌وخوی پیچیده روبه‌رو می‌شوند، شیوه‌های فرزندپروری حمایت‌گر و منعطف قادر است از اثرات زبان‌آور این فشارها کاسته و توانمندی آنان را در مقابله با دشواری‌ها افزایش دهد. این رویکرد تربیتی بیشترین تأثیر خود را در کاهش مشکلات رفتاری کودکان نشان داده است (الدابگ و همکاران، ۲۰۲۴).

از مهم‌ترین محدودیت‌های این مطالعه می‌توان اشاره کرد به جامعه آماری که شامل دانش‌آموزان با رفتار برون‌نمود شهرستان زرین شهر بود. بنابراین در تعمیم نتایج این پژوهش به دیگر شهرها، لازم است نقش تفاوت‌های فرهنگی مورد بررسی قرار گیرد؛ چرا که ممکن است در شهرها و فرهنگ‌های مختلف عوامل زمینه‌ساز، تقویت‌کننده و تثبیت‌کننده مشکلات رفتاری در دانش‌آموزان متفاوت باشد؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود به دلیل افزایش قدرت تعمیم‌پذیری نتایج، در شهر دیگری افزون بر شهرستان زرین شهر نیز انجام شود تا اثر تفاوت‌های فرهنگی شناسایی گردد. همانطور که ذکر شد، یافته‌ها در راستای حمایت از اثربخشی آموزش مدیریت والدین _ مدل اورگان بر کاهش نشانگان رفتار برون‌نمود و بهبود تنظیم هیجان و تاب‌آوری در کودکان ۷ تا ۱۰ سال با رفتار برون‌نمود است. سلامت و پویایی جامعه در گروه سلامت خانواده و فراهم کردن شرایط بهبود وضعیت خانوادگی و روانی مادر در هر موقعیتی، اهمیت بسزایی دارد؛ از این رو با توجه به مفید بودن اثربخشی آموزش مدیریت والدین - مدل اورگان، انتظار می‌رود تشخیص و اقدام به‌موقع جهت آموزش مادران دارای کودک با رفتار برون‌نمود، توسط مشاوران و روان‌شناسان آموزش دیده در مراکز مشاوره مد نظر قرار گیرد.

تشکر و قدردانی: بدینوسیله از طرف همه نویسندگان مقاله از مسئولان آموزش و پرورش شهرستان زرین شهر و تمامی مادران دانش‌آموزانی که در اجرای این پژوهش یاری رساندند، صمیمانه سپاسگزاری می‌شود.

حامی مالی: تمامی منابع مالی این پژوهش توسط نویسندگان پژوهش تأمین شده است

تعارض منافع: بر اساس اعلام نویسندگان، این مقاله هیچ‌گونه تعارض منافع ندارد.

منابع

- رحیمیان بوگر، اسحاق؛ اصغر نژاد فرید، علی اصغر. (۱۳۸۷). رابطه سرسختی روان‌شناختی و خودتاب‌آوری با سلامت روان در جوانان و بزرگسالان بازمانده زلزله شهرستان بم. *مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران*، سال چهاردهم، شماره ۱، بهار ۱۳۸۷، صص ۶۲/ -۷۰.
- لطفی، مژگان، بهرام پوری، لیلا، امینی، مهدی، فاطمی تبار، ریحانه، بیرشک، بهروز، انتظاری، محمد، و شیاسی، یاسمین. (۱۳۹۸). انطباق پرسشنامه تنظیم هیجان برای کودکان و نوجوانان به زبان فارسی. *مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران*. ۲۹ (۱۷۵)، ۱۲۸-۱۱۷ مینایی، اصغر. (۱۳۸۵). انطباق و هنجاریابی سیاهه رفتاری کودک آخنباخ، پرسشنامه خودسنجی و فرم گزارش معلم. *مجله کودکان استثنایی*، ۱۶ (پیاپی ۱۹)، ۵۵۸-۵۲۹.
- محمدی، مسعود، جزایری، علیرضا، رفیعی، امیرحسین، جوکار، بهرام، و پورشهباز، عباس. (۱۳۸۵). بررسی متغیرهای خانوادگی و فردی در افراد در معرض خطر سوء مصرف مواد. *مجله توانبخشی*؛ ۶ (۱) ۳۱-۳۶.
- یزدخواستی، فریبا، و عریضی سامانی، سیدحمیدرضا. (۱۳۹۰). هنجاریابی سه نسخه کودک، پدر/ مادر و معلم سیاهه رفتار کودک در شهر اصفهان. *مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران*، ۱۷ (پیاپی ۶۴)، ۶۰-۷۰.
- Adolfson, F., Reedtz, C., Koposov, R. A., & Fossum, S. (2022). Kunnskapsoppsummering og klassifisering av tiltaket: PMTO–foreldregruppe (2. utg.). <https://hdl.handle.net/10037/28318>
- Achenbach, T. M. (1999). The Child Behavior Checklist and related instruments. In M. E. Maruish (Ed.), *The use of psychological testing for treatment planning and outcomes assessment* (2nd ed., pp. 429–466). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Aldabbagh, R., Glazebrook, C., Sayal, K., & Daley, D. (2024). Systematic review and meta-analysis of the effectiveness of teacher delivered interventions for externalizing behaviors. *Journal of Behavioral Education*, 33(2), 233-274. <https://doi.org/10.1007/s10864-022-09491-4>
- Aldrup, K., Carstensen, B., & Klusmann, U. (2024). The role of teachers' emotion regulation in teaching effectiveness: A systematic review integrating four lines of research. *Educational Psychologist*, 59(2), 89-110. <https://doi.org/10.1080/00461520.2023.2282446>.
- Babb, D. L. C. (2023). *Externalizing Behavior Spectrum Disorders: Emotion Regulation in Etiology and Intervention*. Alliant International University. <https://doi.org/10.1007/s10566-019-09535-3>
- Babicka-Wirkus, A., Kozłowski, P., Wirkus, Ł., & Stasiak, K. (2023). Internalizing and externalizing disorder levels among adolescents: Data from Poland. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(3), 2752. <https://doi.org/10.3390/ijerph20032752>
- Cai, Q., Chan, A. C., Lee, S. K., Marsalis, S., & Gewirtz, A. H. (2022). Effectiveness of generation PMTO to promote parenting and child adjustment: A meta-analytic review. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 25(4), 702-719. <https://doi.org/10.1007/s10567-022-00400-9>.
- Chen, S., & Tang, L. (2024). EFL teachers' engagement: The impact of well-being and emotion regulation. *Heliyon*, 10(5). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e27338>
- Eirich, R., McArthur, B. A., Anhorn, C., McGuinness, C., Christakis, D. A., & Madigan, S. (2022). Association of screen time with internalizing and externalizing behavior problems in children 12 years or younger: a systematic review and meta-analysis. *JAMA Psychiatry*, 45-55. doi:10.1001/jamapsychiatry.2022.0155

- Gross, J. J., & John, O. P. (2003). Individual difference in two emotion regulation processes: Implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(2): 348- 362.
- Gupta, A., Arya, S., & Fatiha, N. (2022). Cultural adaptation of parent management training-oregon model (PMT) in Indian context: An implementation model. *International Journal of Indian Psychology*, 10(3). <https://doi.org/10.25215/1003.080>
- Ioannidis, C. A., & Siegling, A. B. (2015). Criterion and incremental validity of the emotion regulation questionnaire. *Frontier in Psychology*, 6: 247-257. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.00247>
- Kauten, R., & Barry, C. T. (2020). Externalizing behavior. *Encyclopedia of Personality and Individual Differences*, 1509-1512. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-24612-3>
- Kulkarni, T., & Sullivan, A. L. (2022). Academic achievement and relations to externalizing behavior: Much ado about nothing?. *Journal of School Psychology*, 94, 1-14 <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2022.07.004>
- Lunkenheimer, E., Sturge-Apple, M. L., & Kelm, M. R. (2023). The importance of parent self-regulation and parent-child coregulation in research on parental discipline. *Child Development Perspectives*, 17(1), 25-31. <https://doi.org/10.1111/cdep.12470>.
- Lotfi M, Bahrapouri L, Amini M, Fatemitabar R, Birashk B, Entezari M et al . Persian Adaptation of Emotion Regulation Questionnaire for Children and Adolescents (ERQ-CA) . J Mazandaran Univ Med Sci 2019; 29 (175) :117-128. (Text in Persian).
- Margrét Sigmarsdóttir.(2013), Parent management training - oregon model to treat behavior problems: effectiveness and implementation in iceland paperback, publisher: LAP LAMBERT Academic Publishing.
- Minaei, A. (2006). Adaptation and norming of the achenbach child behavior inventory, self-assessment questionnaire and teacher report form. *Exceptional children (Research in the Field of Exceptional Children)*, 6(1 (serial 19)), 529-558. (Text in Persian).
- Moffitt, T. E., Caspi, A., Dickson, N., Silva, P., & Stanton, W. (1996). Childhood-onset versus adolescent-onset antisocial conduct problems in males: Natural history from ages 3 to 18 years. *Development and Psychopathology*, 8(2), 399-424. <https://doi.org/10.1017/S0954579400007161>
- Mohammadi, M., Jazayeri, A., Rafiei, A., Jokar, B., and Porshahbaz, A. (2006). Investigating resilience factors in individuals at risk of drug abuse. *Modern Psychological Research* , 1(3-2), 203-224. (Text in Persian).
- Ogden, T., & hagen, k. a. (2024). the european implementation of evidence-based policy and practices in child and adolescent services—the case of norway. *Perspectives on Evidence-Based Policy in Human Services*, 116.
- Panteli, M., Constantinou, T., Vrachimi-Souroulla, A., Fanti, K., & Panayiotou, G. (2024). Subjective and autonomic arousal toward emotional stimuli in preadolescents with externalizing problems and the role of explicit and implicit emotion regulation. *Brain Sciences*, 14(1), 84. <https://doi.org/10.3390/brainsci14010084>
- Pennequin, V., Questel, F., Delaville, E., Delugre, M., & Maintenant, C. (2020). Metacognition and emotional regulation in children from 8 to 12 years old. *British Journal of Educational Psychology*, 90, 1-16. <https://doi.org/10.1111/bjep.12305>
- Quetsch, L. B., Wallace, N. M., McNeil, C. B., & Gentzler, A. L. (2018). Emotion regulation in families of children with behavior problems and nonclinical comparisons. *Journal of Child and Family Studies*, 27, 2467-2480. <https://doi.org/10.1007/s10826-018-1081-9>

- Rahimian-Bogar, A.; Asgharnejad-Farid, A. (2008). The relationship between psychological hardiness and self-resilience with mental health in youth and adult survivors of the Bam earthquake. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, Volume 14, Issue 1, Spring 2008, pp. 70-62. (Text in Persian).
- Rohlfing, K. M. (2023). The space between stress and reaction: three-way interaction of active coping, psychological stress, and applied mindfulness in the prediction of sustainable resilience (*Doctoral Dissertation, Seattle Pacific University*).
- Rutter, M. (2023). Resilience: Some conceptual considerations. *Social Work*, 122-127.
- Salisbury, M. R., Roos, L. E., Horn, S. R., Peake, S. J., & Fisher, P. A. (2022). The effectiveness of keep for families of children with developmental delays: integrating find video coaching into parent management training—oregon model: a randomized trial. *Prevention Science*, 23(6), 1029-1040. <https://doi.org/10.1007/s11121-022-01344-w>
- Scavenius, C., Chacko, A., Lindberg, M. R., Granski, M., Vardanian, M. M., Pontoppidan, M., ... & Eiberg, M. (2020). Parent management training Oregon model and family-based services as usual for behavioral problems in youth: A national randomized controlled trial in Denmark. *Child Psychiatry & Human Development*, 51, 839-852. <https://doi.org/10.1007/s10578-020-01028-y>
- Sigmarsdóttir, M., Arnesen, A., & Forgatch, M. S. (2024). Strengthening parenting among refugees in Europe (SPARE): initial feasibility in iceland and norway. *Nordic Psychology*, 76(2), 186-209. <https://doi.org/10.1080/19012276.2023.2175231>.
- Silvers, J. A. (2022). Adolescence as a pivotal period for emotion regulation development. *Current Opinion in Psychology*, 44, 258-263. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2021.09.023>
- Taxer, J. L., & Gross, J. J. (2018). Emotion regulation in teachers: The “why” and “how”. *Teaching and Teacher Education*, 74, 180-189. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2018.05.008>
- Thijssen, J., Albrecht, G., Muris, P., & de Ruiter, C. (2017). Treatment fidelity during therapist initial training is related to subsequent effectiveness of parent management training—Oregon model. *Journal of Child and Family Studies*, 26, 1991-1999. DOI 10.1007/s10826-017-0706-8
- VanMeter, F., & Cicchetti, D. (2020). Resilience. In *Handbook of clinical neurology* (Vol. 173, pp. 67-73). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-444-64150-2.00008-3>
- Vitale, V., & Bonaiuto, M. (2024). The role of nature in emotion regulation processes: An evidence-based rapid review. *Journal of Environmental Psychology*, 96, 102325. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2024.102325>
- Yan, Y., & De Luca, S. (2021). Heterogeneity of treatment effects of PMTO in foster care: a latent profile transition analysis. *Journal of Child and Family Studies*, 30, 17-28. <https://doi.org/10.1007/s10826-020-01798-y>
- Yazdkhasti, F., and Areez Samani, H. (2011). Normative assessment of three versions of the child, parent, and teacher child behavior inventory in isfahan. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 17(1 (64th issue), 60-70. (Text in Persian).
- Yoon, S., Howell, K., Dillard, R., Shockley McCarthy, K., Rae Napier, T., & Pei, F(2021). Resilience following child maltreatment: definitional considerations and developmental variations. *Trauma, Violence, & Abuse*. 22(3), 541-559. <https://doi.org/10.1177/1524838019869094>

